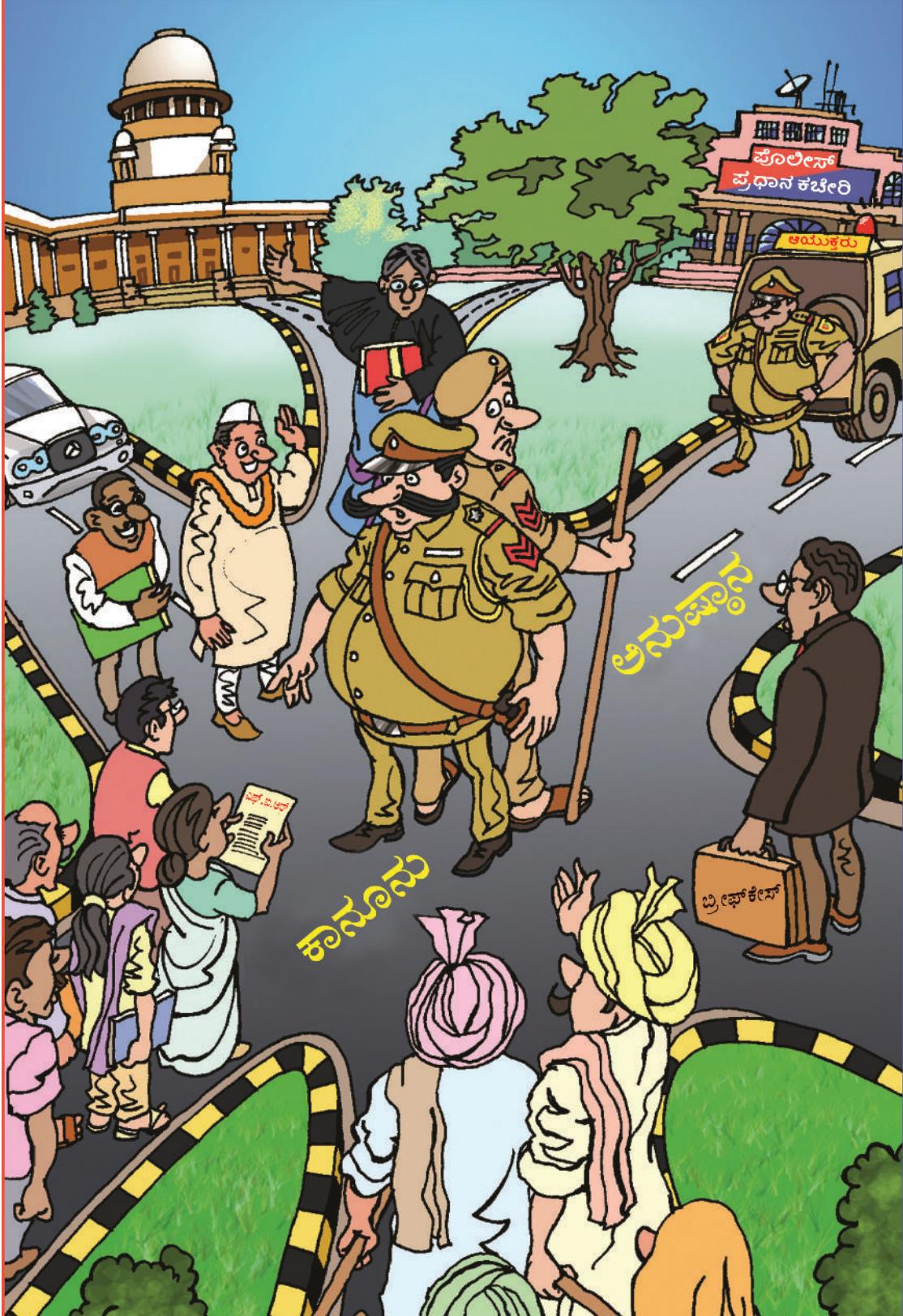

ಪ್ರೌಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ತಿಳಿಯಬಯಸುವ
ಅದರ ಕೇಳಲು ತುಂಬಾ ಭಯಪಡುವ
101 ವಿಷಯಗಳು

ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ.

ಕಾಮನಾವೆಲ್ಲೋ ಹೊಮನ್ ರೈಟ್‌ಕ್ಸ್ ಇನಿಶಿಯೇಟಿವ್
ಕಾಮನಾವೆಲ್ಲೋ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ವಕ್ಷುಗಳ ಅನುಭಾವಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ

ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಹ್ಯಾಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಇನಿಶಿಯೇಟ್‌ವ್

ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಹ್ಯಾಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಇನಿಶಿಯೇಟ್‌ವ್ (S.I.C.R.O. I.L.) ಒಂದು ಸ್ಥಾತಂತ್ರ, ಪಕ್ಷಾಂತಿಕ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರೆತರ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಲು ತ್ರಾಮಿಸುತ್ತಿದೆ. 1987ರಲ್ಲಿ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದರ ಜೋಗೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಜಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ S.I.C.R.O. I.L. ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು.

ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಹರಾರೆ ಸೂತ್ರಗಳು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಫೋಂಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಮತ್ತು ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಯಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಆಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮ ಕೇಗೊಳಿಸುವುದು S.I.C.R.O. I.L. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ವರದಿಗಳು ಹಾಗೂ ತನಿಖೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಗತಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತ್ತದೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ S.I.C.R.O. I.L. ಹಲವಾರು ತ್ರಾಮ ಕೇಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ನೀತಿ-ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಜಾಲದ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಬಗ್ಗೆ ತ್ರಾಮಾತೀಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

S.I.C.R.O. I.L. ಗೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀತಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಪತ್ರಕರ್ತರ ಸಂಖೆ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ವರ್ಕೇಲರ ಸಂಖೆ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಕಾನೂನು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಖೆ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಸಂಸದಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಂಖೆ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಪ್ರತಿಕಾ ಸಂಖೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಬ್ರಾಡ್ಕಾಸ್ಟಿಂಗ್ (Broadcasting) ಸಂಖೆಗಳ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ S.I.C.R.O. I.L. ಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಲದ (Network) ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರಕಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವರಲ್ಲದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸ್ಥಿರತೆ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಉಂಟುಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

S.I.C.R.O. I.L. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿ ನವದೇವಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಂಡನ್ ಹಾಗೂ ಆಕ್ರಿ (ಫಾನಾ)ದಲ್ಲಿಯೂ ಕಫೋರಿಗಳಿವೆ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಲಹಾ ಆಯೋಜನೆ : ಯಶ್ವಿ ಫಾರ್ಮ್ (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು). ಸದಸ್ಯರು : ಯಶ್ವಿ ಕೆಮ್‌ನ್‌ಅಮಿಸ್‌ನ್‌, ಮುರ್ತೆ ಬರ್ಡ್, ಅಲಿಸನ್ ಡಕ್ಟ್‌ಬರಿ, ನೆವಿಲ್ ಲಿಂಟನ್, ಮಾಯಾ ದಾರೊವಾಲಾ ಮತ್ತು ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಮಾಟ್‌ಮರ್.

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ (ಭಾರತ) : ಪಜಾಹತ್ ಹಬಿಬುಲ್‌ಹಾಸ್ (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು). ಸದಸ್ಯರು : ಬಿ. ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಲರ್, ಭಗವಾನ್ ದಾಸ್, ನಿತಿನ್ ದೇಸಾಯಿ, ಕೆ. ಎಸ್. ಧಿಲಾನ್, ಸಂಜಯ್ ಹಚ್ಚಾರಿಕಾ, ಪೂನಂ ಮುತ್ತೇಜ, ರಾಮಾ ಪಾಲ್, ಕಮಲ್ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಮಾಯಾ ದಾರೊವಾಲಾ (ನಿರ್ದೇಶಕರು).

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ (ಫಾನಾ) : ಸಾರ್ವ ಒಮಡ್‌ಜೆಂಡ್‌ಲೆ (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು). ಸದಸ್ಯರು : ಅನ್ನಾ ಚೋಸ್‌ಮಾನ್, ಬಿ. ಜಿ. ವರ್ಗೀಸ್, ನೆವಿಲ್ ಲಿಂಟನ್ ಮತ್ತು ಮಾಯಾ ದಾರೊವಾಲಾ. (ನಿರ್ದೇಶಕರು).

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ (ಯಶ್ವಿ ಕಿಂಗ್ ಡೆಮ್) : ನೆವಿಲ್ ಲಿಂಟನ್ (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು); ಲಿಂಡ್ಸೆ ರಾಸ್ (ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು). ಸದಸ್ಯರು : ಅಂಜು ಡೆವಿಸ್, ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಧರ್, ಫಾನ್‌ನ್‌ಸ್ ಡಿ ಸೋಜಾ, ಜರ್ಕ್‌ಜಂಗ್‌ಮಾ, ಕ್ರೀರ್ ಮಾಟ್‌ಮರ್, ಸಯ್ಯದ್ ಶಪ್ರದ್‌ದೀನ್ ಮತ್ತು ಎಲಿಜಬೆಲ್‌ಸ್‌.

© CHRI 2010

ISBN - 81-88205-67-2

ಈ ಕೈಗಿಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮೂಲ ಕೈಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಕೈಗಿಡಿಯ ಕರದನ್ನು ತಿದ್ದು ಸಹಕರಿಸಿದ ವೆಂಕಟೇಶ್ ನಾಯಕ್ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

Commonwealth Human Rights Initiative

CHRI Headquarters

No. 55 A, 3rd Floor
Siddharth Chambers-1, Kalu Sarai
New Delhi - 110016, INDIA
Tel : +91-11-2685-0523, 4318-0200
Fax : +91-11-2686-4688
E-mail : info@humanrightsinitiative.org

CHRI London Office

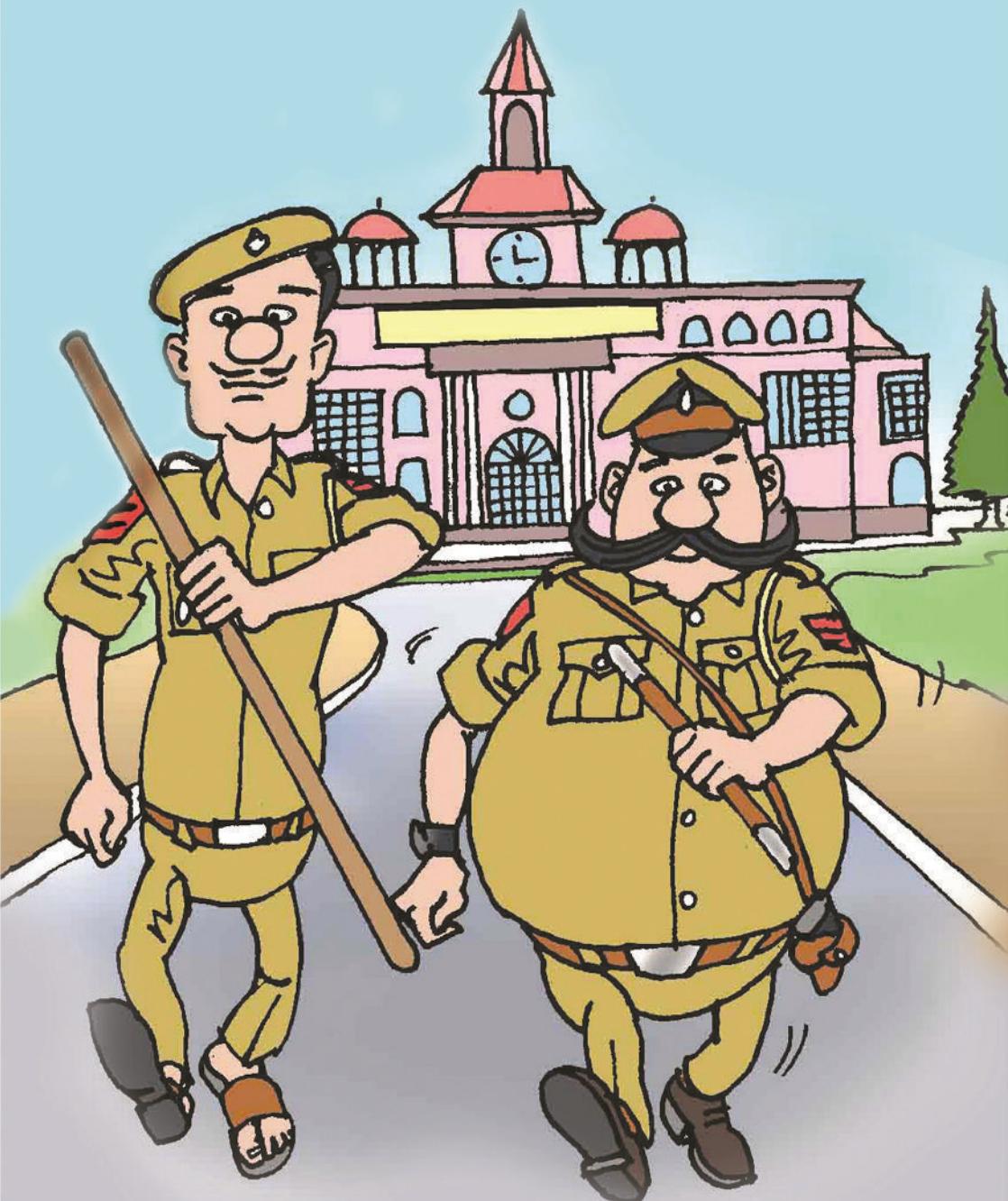
C/o Institute of Commonwealth Studies
28, Russell Square
London WC1B 5DS, UK
Tel : +44-020-7-862-8857
Fax : +44-020-7-862-8820
E-mail : chri@sas.ac.uk

CHRI Africa Office

House No. 9, Samora Machel Street
Asylum Down,
Opp. Beverley Hills Hotel
Near Trust Towers, Accra, Ghana
Tel/Fax : +00233-21-271170
Email : chriafr@africaonline.com.gh

ಪೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ತಿಳಿಯ ಬಯಸುವ
ಅದರೆ ಕೇಳಲು ತುಂಬಾ ಭಯವಡುವ

101 ವಿಷಯಗಳು

ಮೂಲ ಅಂಗ್ಗ ಲೇಖನ
ಮಾಯಾ ದಾರೂವಾಲಾ, ನವಾಜ್ ಕೋಟ್ತಾಲ್

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ
ಶಾಂತಾ ಎಸ್. ನಾಯಕ್ ಮತ್ತು ವೈ. ಜಿ. ಮುರ್ಳಿಧರ

ಮುನ್ನಡಿ

ದಿನನಿತ್ಯವೂ ನಮಗೆ ಪೊಲೀಸರ ಸಂಪರ್ಕವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣೆ, ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಜನಸಂದರ್ಭಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣೆ, ಆಪಾದಿತರನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು, ಸಾಕ್ಷಿ ನೀಡುವುದು, ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು, ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರೂಂದಿಗೆ ಸೇಣಸಾಟ ನಡೆಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ನಿರತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ, ಟಿ.ವಿ. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಡ ಮೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಪೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೊಲೀಸರು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಮರ್ಪ್ತ ತೊಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿಜೆಂಟರಲ್. ಬದಲಿಗೆ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕದಳ ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗದಂತೆ ಪೊಲೀಸರು ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಸೇವಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಂತೆ ಪೊಲೀಸರು ನಾಗರಿಕರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕರು ನೀಡುವ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ವೇತನ ಪಡೆಯುವ ಜನಸೇವಕರು.

ನಾಗರಿಕರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೇಗೆ ಪೊಲೀಸರ ಮೇಲಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪೊಲೀಸರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ಕೆಲವೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಪೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಅಥವಾ ತಾತ್ಪರ ಭಾವನೆ ಹೊಂದುವುದು ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಸಹಾಯ ಬಯಸುವುದು ಒಬ್ಬ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ನಾಗರಿಕನ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಕಾನೂನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರು ಒಂದುಗೂಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೇನು, ಅವರು ಎದುರಿಸುವ ಸವಾಲುಗಳು ಯಾವುವು, ಅವರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆ, ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರಚನೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಪೊಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಅಧಿಕಾರದ ಇತಿಮಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗರಿಕರು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಪೊಲೀಸರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕರಾಗಲಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇದನ್ನೇ ಕಾನೂನಿನ ಆಡಳಿತ (ರೂಲ್ ಆಫ್ ಲಾ) ಎನ್ನುವುದು.

ನಿಮ್ಮ ಪೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಈ ಸರಳ ಕ್ಯೇಪಿಡಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ದನಿ ಎತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಕ್ರಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಾವು ದನಿ ಎತ್ತಿದರೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯ. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮಮುಟ್ಟದ ಪೊಲೀಸ್ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶ್ರಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಆಶಯದಿಂದ ಈ ಕ್ಯೇಪಿಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

1. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಡೆ ನಮಗೇಕೆ ಬೇಕು ?

ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಲು, ಅಪರಾಧವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಹಾಗೂ ಅಪರಾಧಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಪ್ರೋಲೀಸರ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರೋಲೀಸರು ಇರುವುದು ಕಾನೂನನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಪ್ರೋಲೀಸರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಕಾನೂನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ನಿಗಾಹಿಸಲು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

2. ಪ್ರೋಲೀಸರಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬಹುದು?

ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಡೆ ಅನೇಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಅಪರಾಧಗಳು ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುವುದು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಮೇರೆ ಮೀರದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸಂಭವಿಸಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ವರ್ಕೆಲರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಲು ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿತವಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವರದಿ ಒಬ್ಬಿಸುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾನೂನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಲು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸಹ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯ.

ರೆಡ್ ಹೈಂಡಾರ್ ಸಿಕ್ಕಿಜಡ್

3. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರ ಎಂದರೆನು?

ಪ್ರೋಲೀಸರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ದೂರಕೆರುವ ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸರು ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಜಲಾಯಿಸಿ ಪ್ರೋಲೀಸರು - ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಬಹುದು; ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಬಹುದು ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬಹುದು; ಅಪರಾಧಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬಹುದು; ಸಾಕ್ಷೀಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು; ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬಹುದು; ದೊಂಬಿ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿರುವ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಚದುರಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಲೀಸರು ತಮಗಿಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಜಲಾಯಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಥವಾ ಕರ್ತವ್ಯ ವಿಮುಖರಾದರೆ, ಅದು ಶಿಸ್ತಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಥ ಅಪರಾಧವೂ ಆಗಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ದಂಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತನಿಖೆ

4. ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆ ಇದೆಯೇ ?

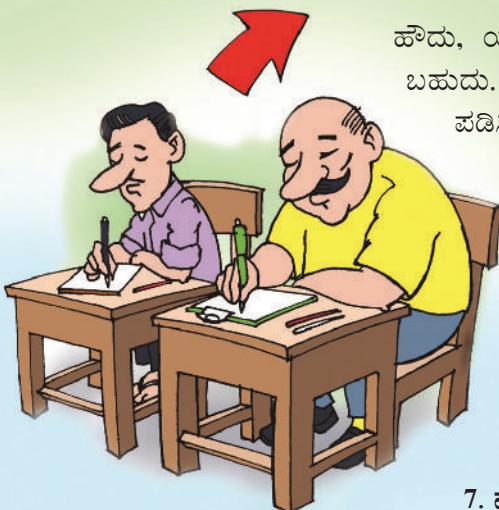
ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರದೇ ಆದ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳಿವೆ. ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ದಹಲಿ, ಚಂಡೀಗಢ, ಪುದುಚೇರಿ, ದಮನ್ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಪುರ, ದಾಣ ಮತ್ತು ನಗರ್ ಹವೇಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವಿಪಗಳ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವೆ.

5. ಅರೆಸ್ಟೈನಿಕ ಪಡೆಗಳಿಂದರೇನು ?

ಕೇಂದ್ರ ಮೀಸಲು ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆ, ಗಡಿ ಭದ್ರತಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಅಸ್ಸಾಂ ರೈಪ್ಲ್ಸ್, ಇಂಡೋ-ಟಿಬೆಟ್ ಗಡಿ ಪೋಲೀಸ್ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೇನಾ ಪಡೆಗಳಿಂತ ಈ ಬಳಗಳ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಅರೆ ಸೈನಿಕ ಪಡೆಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ಆತಂಕವಾದ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಆಂತರಿಕ ಬಿಕ್ಷುಪ್ರಯೋಜನ್ಯ ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇವು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

6. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಆಗಬಹುದೆ?

ಹೌದು, ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿರುವ ಷರತ್ತು, ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಕೆಲ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಪೇದೆಯಾಗಿ (ಕಾನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್) ಸೇರಬಯಸುವವರು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರೌಢಾಲೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗ್ವಡಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸಬ್ಬಾಇನ್‌ಪೆಕ್ಕಾರ್ ಮದ್ದೆಗೆ ಸೇರಬಯಸುವವರು ಪದವೀಧರರಾಗಿರಬೇಕು.

7. ನಾನು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಭರ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೀವು ಪೋಲೀಸ್ ಪೇದೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಉಪ ಪೋಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯ (ಡಿ.ಪ್ಲಿ.ಎಸ್.ಪಿ.) ಮದ್ದೆಯನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಅಧಿವಾ ಸಬ್ಬಾಇನ್‌ಪೆಕ್ಕಾರ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪೋಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಟಾಧಿಕಾರಿ ಮದ್ದೆಯವರೆಗೂ ಬಡ್ಡಿ ಹೊಂದಬಹುದು.

ಕಾನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಮತ್ತು ಸಬ್ಬಾಇನ್‌ಪೆಕ್ಕಾರ್ ಮದ್ದೆಗೆ ಸೇರಬಯಸುವವರು ಲಿಖಿತ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇದಾದ ನಂತರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ದೋಷವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎ.ಪಿ.ಎಸ್ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ವರಿಷ್ಟಾಧಿಕಾರಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರ ಮದ್ದೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

8. ಎ.ಪಿ.ಎಸ್. ಎಂದರೇನು?

ಎ.ಪಿ.ಎಸ್. ಎಂದರೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೋಲೀಸ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಅಧಾರತ್ ಭಾರತೀಯ ಆರಕ್ಷಕ ಸೇವೆ. ಅಶ್ವಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಮೂರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಉಳಿದ ಎರಡು ಸೇವೆಗಳಿಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ (ಎ.ಆ.ಎಸ್.) ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಸೇವೆ (ಎ.ಎಫ್.ಎಸ್.). ಎ.ಪಿ.ಎಸ್. ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ

ಸಮಾಹವಾಗಿದ್ದ ಅದರಿಂದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ಮಧ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅಯ್ಯ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

9. ನಾನು ಐ.ಪಿ.ಎಸ್.ಗೆ ಸೇರುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನೀವು ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕ ಸೇವಾ ಆಯೋಗವು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಷ್ಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪರಿಷ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ದಿನಾಂಕ, ಸ್ಥಳ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಷ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗ್ರಡೆಯಾದರೆ ನೀವು ಮುಖ್ಯ ಲಿಖಿತ ಪರಿಷ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗ್ರಡೆಯಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಯ್ಯ ಯಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಕೆಂದ್ರೀಯ ಸೇವೆ ಬೇಕೋ, ಅಧಾರ್ತ, ವಿದೇಶ ಸೇವೆ, ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಸೇವೆ, ವನ್ಯ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿ, ಅದನ್ನು ಆಯ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಅತ್ಯಂತ ಹಜ್ಜು ಅಂಕ ಗಳಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಕೊರಿದ ಸೇವೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಸೇವೆಗೆ ಸೇವ್ರಡೆಯಾಗುವುದು ನೀವು ಗಳಿಸಿರುವ ಅಂಕ ಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

10. ಒಬ್ಬ ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ?

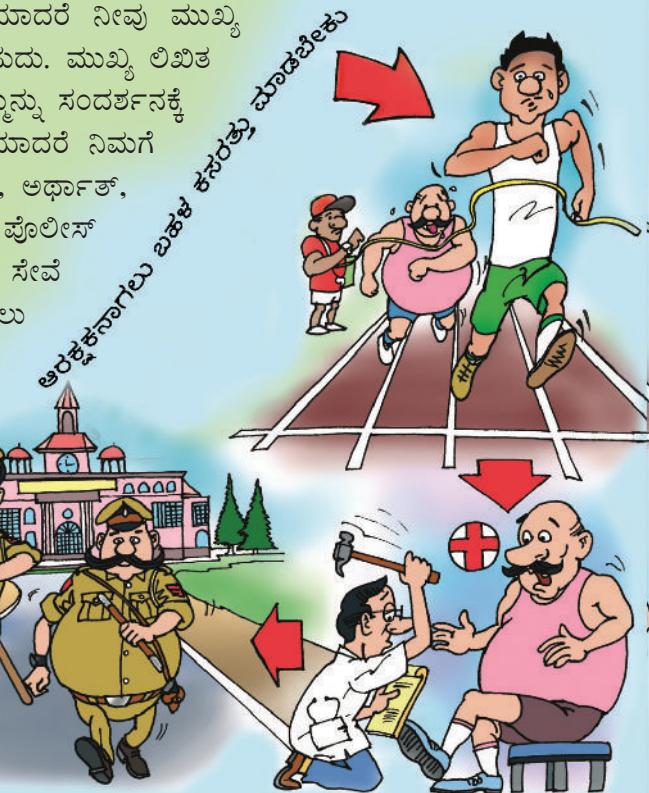
ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಯಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮಸ್ಲೂರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲಾಲ್ ಬಹಾದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ (ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಅಡ್ವಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್) ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದಾದ ನಂತರ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

11. ಇತರೆ ದಜ್ರೆಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ?

ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅಲ್ಲದ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ತರಬೇತಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಸೇವಾನಿರತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಯ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರೆ ದಜ್ರೆಗಳ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಕ ತರಬೇತಿ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು, ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ದೊಂಬಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ನಿರಾಯುಧರಾಗಿ ಕಾದಾಡಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀಮಿನಲ್ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅಪರಾಧಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ, ದೊಂಬಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ತಮಗೆ ಎದುರಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

12. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣೆಗಳಿವೆ ?

502 ಮುಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಈಗ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ 14,360 ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣೆಗಳಿವೆ.

13. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆಯೇ?

ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನಕದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ 1,00,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸುಮಾರು 230 ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವುದು ಪ್ರತಿ 1,00,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ 136 ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮಾತ್ರ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ ಉಳಿದಿವೆ. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಒಟ್ಟು 22 ಲಕ್ಷ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ದೊರಕಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ 16.6 ಲಕ್ಷ ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮಾತ್ರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ 24.8ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ಅಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಕೂಡ ಪೂಲೀಸ್ ಬೆಳ್ಳಿವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಸಣ್ಣ ಉಳಿದಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಪೂಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾವಲಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅಪರಾಧಗಳ ತಡೆಗೆ, ತನಿಬೆಗೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಶಿಸ್ತ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಹೊರತೆ ಇದೆ.

14. ಪೂಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆಯೇ ?

ಹೌದು, ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡ 5ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪೂಲೀಸರಿದ್ದಾರೆ.

15. ಮಹಿಳಾ ಪೂಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಏಬಿನ್ನುವೇ ?

ಇಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಪೂಲೀಸ್ ಮದ್ದೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳಾ ಪೂಲೀಸ್ ರಾಣಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಪೂಲೀಸರನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

16. ಪೂಲೀಸ್ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಏಸೆಲಾತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ ?

ಹೌದು. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸ್ತು ಜಾತಿ (ಜನವರಿ 2013ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 10.66) ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲಿಸ್ತು ವರ್ಗ (ಶೇಕಡ 8.66) ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ (ಶೇಕಡ 16.94) ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲು ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿವೆ. ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೀಸಲಾತಿ ಇಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ಶೇಕಡ 4ರಷ್ಟು ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶೇಕಡ 6ರಷ್ಟು ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿಗಳು ಮುಸಲಾಣ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

17. ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮುಸಲಾಣರು, ಕ್ರಿಸ್ತರು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ಹಾಗೂ ಇತರರು ಏಕೆ ಇರಬೇಕು?

ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ಮತ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದವರ ಮಿಶ್ರಣ ಇರುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನರ ವರ್ತನೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಬಗೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತ್ವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

18. ಒಬ್ಬ ಷ್ಟೇಟ್ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೌದೇ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದು ನಾನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಖಾಸಿ ಅಥವಾ ನೀಲಿ ಸಮವಸ್ತೀ, ಚೋಂಟಿ, ಬೆಲ್ವೆ ಹಾಗೂ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಅವರ ದರ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಯಾವ ಪಡೆಗೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಫಲಕವನ್ನು (ಟ್ರೂಗ್) ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿರಬೇಕು.

19. ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ದರ್ಜೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿಗಳ ದರ್ಜೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿನಷ್ಟು. ಇವರ ಮೇಲಾದಿಕಾರಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿ, ಸಹಾಯಕ ಸಬ್ಬಿನ್ನಾಪೆಕ್ಕರ್, ಸಬ್ಬಿನ್ನಾಪೆಕ್ಕರ್, ಇನ್ನಾಪೆಕ್ಕರ್, ಸಹಾಯಕ / ಉಪಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಟಾಧಿಕಾರಿ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಟ್, ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಟ್, ಹಿರಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಟ್, ಉಪ ಪೊಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕ, ಪೊಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕ, ಸಹಾಯಕ ಪೊಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

20. ಬೀಟ್ ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿ ಎಂದರೇನು?

ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಟ್ ಎಂದರೆ “ಹೊಡೆಯುವುದು” ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪೊಲೀಸರು ಯಾರನ್ನೂ ಹೊಡೆಯವಂತಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸರು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಬಂಧಿಸಲು ಬಂದಾಗ ಅವರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೊಲೀಸರು ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಜಾಗ ಯಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿನನ್ನು ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಸ್ವದ ವಾತಾವರಣ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಬೀಟ್ ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವರು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಲಾತಿಯಿಂದ ತಬ್ಬ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಗಸ್ತಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥ.

21. ಎಲ್ಲ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೇ?

ಇಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ನಡೇಬಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಡಿ.ಜಿ.ಪಿ.ವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಳ ವಿವರಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವು ತಯಾರಿಸುವ ಪೊಲೀಸ್ ಕೈಪೆಡಿಯಲ್ಲಿ (ಮಾನ್ಯವಲ್) ದಾಖಿಲಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಿರಿಯ

ಡಿ.ಜಿ.ಹಿ.

ಬಿ.ಜಿ.ಹಿ.

ಡಿ.ಬಿ.ಜಿ.

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಸ್.ಹಿ.

ಶೈಂಕೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಿರಿಯ ಶೈಂಕೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಬ್ರೋಫ್‌ಪೇಟ್‌ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್‌ಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮಾಡಬಹುದು.

22. ಒಬ್ಬ ಸಂಚಾರಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದೆ?

ಹೌದು. ಸಂಚಾರಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ. ನೀವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸಂಚಾರಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಇತರೆ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಇಲ್ಲವೇ ನಾಗರಿಕರಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದು.

23. ಸಿ.ಐ.ಡಿ. ಎಂದರೇನು?

ಸಿ.ಐ.ಡಿ. (ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಇನ್‌ಪ್ರೈಸ್‌ಎಂಫ್ರಾನ್ ಡಿಪಾಟ್‌ಫೆಂಟ್) ಎಂದರೆ ಅಪರಾಧ ತನಿಖಾ ವಿಭಾಗ. ಇದನ್ನು ಕೆಲಪ್ರೋಮ್‌ ಎಂಬೇಷ್ ಶಾಖೆ ಅಥವಾ ತನಿಖಾ ವಿಭಾಗ ಎಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಇದು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ತನಿಖಾ ವಿಭಾಗ. ಮೋಸ, ವಂಚನೆಯಂತಹ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಅಪರಾಧಗಳು, ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಘಟಕಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಜ್ಯ ಅಪರಾಧಗಳ ತನಿಖೆ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

24. ಸಿ.ಐ.ಡಿ. ಎಂಬುದು ಪ್ರೋಲೀಸರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೇ?

ಇಲ್ಲ, ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೇ ಸಿ.ಐ.ಡಿ. ಶಾಖೆಗೆ ಆಯ್ದುಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

25. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಯಾರು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕ ಅಥವಾ ಡಿ.ಎಂ.ಎ. ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಅಕ್ಷಯಂತ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ. ಆದರೆ ಅವರೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿನರು. ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಖಾತೆಯ ಸಚಿವರು ಡಿ.ಎಂ.ಎ.ಯ ಮೇಲಧಿಕಾರಿ.

26. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಏಕ ಅಧಿನರಾಗಿರಬೇಕು?

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದವರ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೆ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯ ಭದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೆ ಜಿಂತಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿರಬಾರದು. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿನರಾಗಿರಬೇಕು. ತಾವು ಯಾವ ರೀತಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸರ್ಕಾರವೂ ಸಹ ಪ್ರೋಲೀಸರು ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾಗಿ, ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರೋಲೀಸರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿಪ್ಪುದು ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.

27. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಯಾರು ಹಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ?

ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸೇವೆಗೆ ತಗಲುವ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಪಾವತಿಸುವ ತೆರಿಗೆ ಹಣ ದಿಂದಲೇ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಂಬಳವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆಯವ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ (ಬಜೆಟ್) ವಿಶರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳು ತೆರಿಗೆದಾರರ ಜೀಬನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ.

28. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಣ ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ?

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೂ ತನ್ನ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಮೀಸಲು ಇಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೋಲೀಸರಿಗೆ ಹಣ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

29. ಬಜೆಟ್‌ನ್ನು ಯಾರು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂಶವು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಖಚಾಗುತ್ತದೆ?

ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನ ಮಂಡಳವು ಬಜೆಟ್‌ನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರದ್ರಾಢಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಜೆಟ್‌ನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಕರಿದು ಮುಂಗಡ ಪತ್ರವನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗವು ತಯಾರಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರ ಅನುಮೋದನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದನ್ನು ಗೃಹ ಖಾತೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಮುಂಗಡ ಪತ್ರವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಬಜೆಟ್‌ನ ಬಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದನ್ನು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚರ್ಚೆ ಆದ ನಂತರ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಬಜೆಟ್ ಅಂತಿಮ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದಿ ಅಂಗೀಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಂಬಳ ಹಾಗೂ ಭತ್ಯಗೆ ಖಚಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಖಚಿನ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ತರಬೇತಿ, ತನಿಖ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವಸತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

30. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಮಂಜೂರಾದ ಹಣ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಚುರ್ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕಂಟೋಲರ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್ ಅವರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ (ಆಡಿಟ್) ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ವರದಿಯನ್ನು ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಾದ ನಂತರ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರದ ವಿವರವನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸ್/ಗೃಹ ಖಾತೆಯ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ (ವೆಬ್ ಸೈಟ್) ಸೇರಿಸಲಾಗುವುದು. ಲೋಕಸಭೆಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾನೂನು 2005ರ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಚುರ್ ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ವಿಚುರ್ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೂ ನೀವು ಪಾಠೀಸುವ ತೆರಿಗೆಯ ಹಣವೇ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಅದರ ಸದ್ವಿಧಿಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಬೇಕು.

31. ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿ?

ಒಹಳಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 1861ನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯಾದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಹಳೆಯ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿವೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಯನ್ನು ರಚಿಸಿವೆ. ದಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾನೂನುಗಳು ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕೆಲಸ

ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾರ್ಯೀಗಳು. ದಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೋಡ್ ಆಪ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಪ್ರೇಸೀಜರ್ ಅಥವಾ ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ. ಎಂದು ಸಂಭೋದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧ ಸಂಭಾವಿಸಿದಾಗ ಅದರ ತನಿಖೆಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸರು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಆರೋಪಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ದಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಲ್ ಕೋಡ್ (ಬಿ.ಪಿ.ಸಿ.) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳ ವರ್ತನೆಗಳು ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಜ್‌. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ‘ಅಪರಾಧಗಳು’ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಯು ‘ಶಿಕ್ಕೆ’ಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ವರ್ತನೆಗಳ, ಎಂದರೆ, ಅಪರಾಧಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ದೊರೆಯತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಕೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಿ.ಪಿ.ಸಿ.ರ್ಲ್ಯಾಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

32. ಪೊಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯೀ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ?

ಪೊಲೀಸರು ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು, ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಯಾವ ಯಾವ ಹುದ್ದೆಗಳು ಇರಬೇಕು, ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಚಾರಣೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು, ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ವೈಗಳಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು, ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಿರುದ್ದ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು, ಪೊಲೀಸರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಯಾವುವು, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳು ಪೊಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯೀಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯೀಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೂಡ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

33. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯೀಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವ ಉದ್ದೇಶವೇನು?

ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಎಸಗುವ ಕೆಲವು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಈ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಕಾನೂನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಿಟಿಯುತ್ತೇವೆ

ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ರೋಗಮುಕ್ತವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುವುದು ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ: ರಸ್ತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟುಯಾಗಿ ಅಲೆದಾಡಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಥವಾ ಪಶುವಧೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಯಾರಾದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಜನರ ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಪಡಿಸಿದರೆ ಯಾ ತಡೆಗಟ್ಟಿದರೆ ಅಥವಾ ಪರವಾನಗಿ ಇಲ್ಲದೆ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಯಾರಾದರೂ ಮಾದಕ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಚಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಬಾವಿ ಮುಂತಾದ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದರೆ, ಈ ಪರಿಯ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಆತನನ್ನು ಪೂಲೀಸರು ಕೂಡಲೇ ಬಂಧಿಸಬಹುದು.

34. ‘ಕಾನೂನಿನ ಆಡಳಿತ್’ ಎಂದರೆನು?

ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು. ಮೇಲು, ಕೀಳು, ಸಿರಿವಂತ, ಬಡವ, ಸ್ತ್ರೀ ಯಾ ಪುರುಷ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವ ಭೇದಭಾವವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಕಾನೂನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲುಪುದಕ್ಕೆ ‘ಕಾನೂನಿನ ಆಡಳಿತ್’ (ರೂಲ್ ಆಫ್ ಲಾ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಕಾನೂನಿಗಿಂತ ಏಗಿಲಾದವರಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥ). ಆದುದರಿಂದ ಪೂಲೀಸರು ಇಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಚ್ಚೆಯೂ ಕೂಡ ನ್ಯಾಯ ಸಮೂತಪಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಪೂಲೀಸರೂ ಸಹ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗುವ ಕಾನೂನುಗಳು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿರಬೇಕು, ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಅನ್ನಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು.

**ಕ್ಷಮಿಸಿ ನ್ಯಾಯಿ,
ಇದು ದನಗಳ
ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲ**

35. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ಶಿಕ್ಕಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದೇ?

ಹೌದು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ದಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಕಾನೂನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಿದರೆ ಅವರನ್ನೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಕಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದು. ಕಾನೂನಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆಂದೇ ನೇಮುಕಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಕಾನೂನಿಗೆ ಭಂಗ ತಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾದ ಶಿಕ್ಕಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ಶಿಕ್ಕಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲು ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಿದ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿ ಶಿಕ್ಕಿಸಬಹುದು. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂದನೆ ಒರಟಾಗಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಅನುಚಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಕರ್ತವ್ಯಲೋಪವನ್ನೆಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು/ಅವಳನ್ನು ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದಂಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದಂಡನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಕಡಿತ ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಬಡಿ ನೀಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಡಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದು.

36. ಪ್ರೋಲೀಸರು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಜೀವ ವಿಮೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದೆಯೇ?

ಹೌದು. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಜೀವ ವಿಮೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಜೀವ ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಎಲ್ಲ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತಮ್ಮ ಸಂಬಳದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಅಂಶವನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಸ್ಯಪ್ರಿಯ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಪರಿಹಾರ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 1000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಿತ್ತು. ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನ್ಸೆಂಟ್ರಾಲ್ ಲೂಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯ.

37. ನನ್ನ ಸ್ನಾನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ?

ನಿಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅತೀವ ಅಪಾಯ ಇದೆ ಎಂದಾದರೆ ನೀವು ಪ್ರೋಲೀಸರ ರಕ್ಷಣೆ

ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕೆಲಸ
ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದು

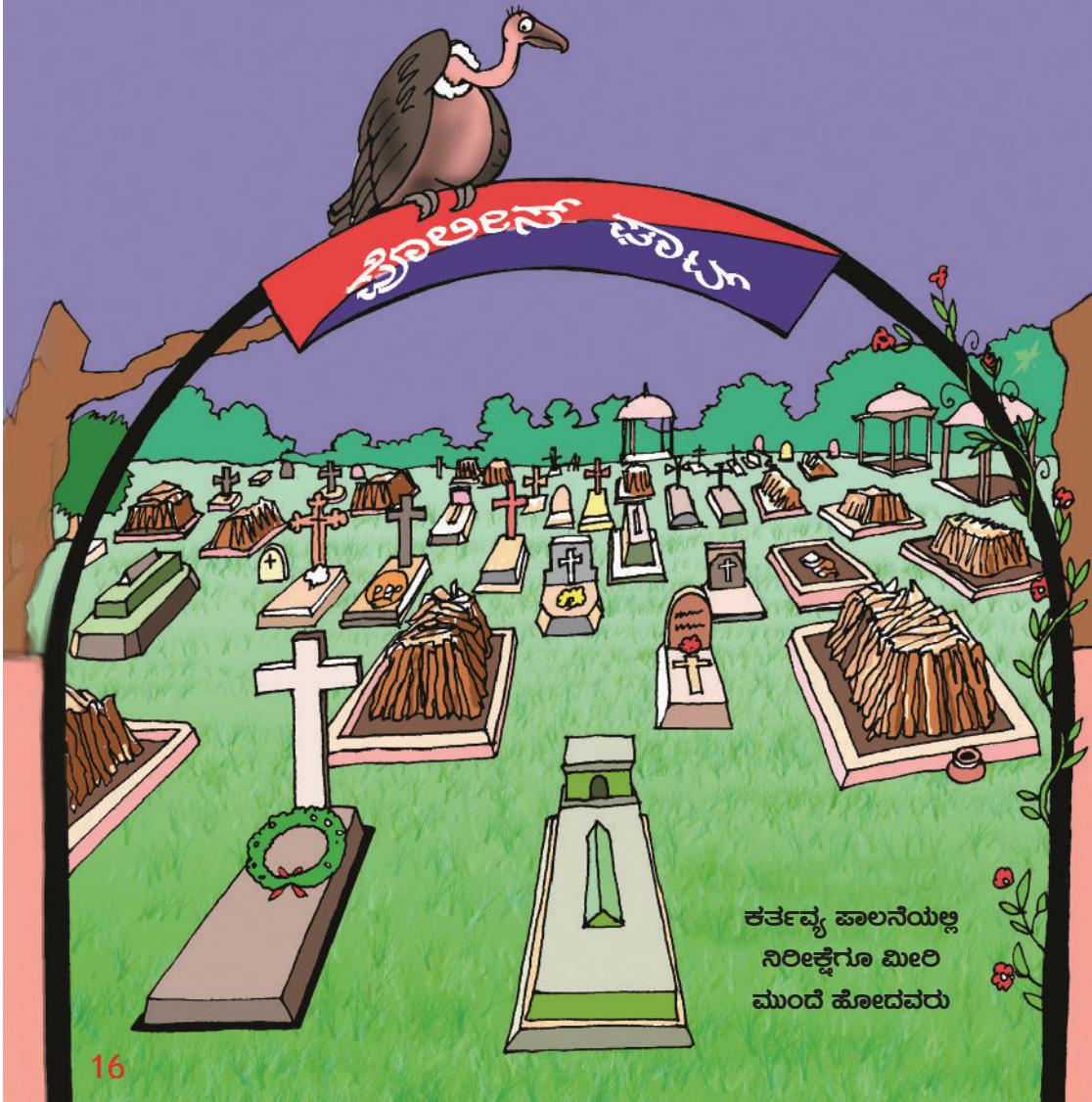

ಪಡೆಯಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿಮಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಖಚಿತನ್ನು ನೀವೇ ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 1861ರ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿದರೆ, ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೃತಿಸಿದರೆ, ಸೀಮಿತ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಗಲುವ ಖಚಿತನ್ನು ನೀವು ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಮುದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಅಧವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಖಾಸಗಿ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿರು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನೀವು ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಬಂದೋಬಸಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುವುದು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಯಾವುದೇ ಹಣ ನೀಡಬೇಕಿಲ್ಲ.

38. ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಯೇ?

ಹೌದು. 1861ರ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ “ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸತತವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಿಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಪೊಲೀಸ್ ಸಮವಸ್ತುದಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಅಧವಾ ಇಲ್ಲದಿರಲ್ಲ, ಸರ್ವಕಾಲವೂ ಕಾನೂನಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಯಾವುದಾದರೂ ಅವರಾಧ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಧವಾ ಸಹಾಯ ಬೇಕೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದಾಗ ತಾನು ಕರ್ತವ್ಯನಿರತನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪೊಲೀಸರು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

39. ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ತನ್ನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು ನೀಡಿದ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕೇ? ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಅಧವಾ ಮಂತ್ರಿ ಅಧವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸಕ್ಕಮ ಅಧಿಕಾರಿಯ ನೀಡುವ ಎಲ್ಲ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಪೊಲೀಸರು ಬಾಧ್ಯರೇ?

ಇಲ್ಲ. ಅದೇಶಗಳು ಕಾನೂನುಬಧವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪೋಲೀಸರು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಿನಿಂದ ಅದೇಶ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೇ, ಪೋಲೀಸರು ಏನೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರನ್ನೇ ಆ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. “ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅವಕೃತ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಭಾಗಿರವಾದದನ್ನು ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸಿದರು” ಎಂಬ ಸಭಾಬು ನೀಡಿ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ತನ್ನ ದುರ್ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಘಟನೆ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

40. ಪೋಲೀಸರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಬಹುದೇ ಅಥವಾ ವರ್ತಕರಿಂದ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒಯ್ಯಬಹುದೆ?

ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ, ಏಶೇಷವಾಗಿ ಅವರು ಕರ್ತವ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದಾಗ, ಪಾಸ್ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪೋಲೀಸರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಪೋಲೀಸರು ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸದೇ ಒಯ್ಯಬಂತಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರು ಸಹ ಇತರ ನಾಗರಿಕರಂತೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಬೆಲೆ ತೆತ್ತು ಮೇಲೆಯೇ ಕೊಂಡೊಯುಬೇಕು.

41. ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅದೇಶವನ್ನೂ ನಾನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆ?

ಹೌದು, ಪೋಲೀಸರು ನೀಡುವ ಆದೇಶವು ಕಾನೂನುಬಧವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನೀವು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಪೋಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪೋಲೀಸರು ಯಾವುದೇ ಜಗತ್ವವನ್ನು ಅಥವಾ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಅವರ ವರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ನಾಗರಿಕರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಮಾಡಿತ್ತಿರುವುದೇ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ‘ಅಪರಾಧಿ’ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವುದು ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

42. ಪೊಲೀಸರು ಕರೆದಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲ ಅವರೊಡನೆ ನಾನು ಹೋಗಲೇಬೇಕೇ?

ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪೊಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಲು ಕರೆದರೆ ಅವರೊಡನೆ ಹೋಗುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪೊಲೀಸರು ಯಾರನಾದರೂ ಬಂಧಿಸುವಾಗ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಗೊಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮಹಜರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಹಜರು ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂದರೆ ತಾನು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದಧರ್ಮ.

43. ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣಿಗೆ ಬರಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೇ?

ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೀವು ತಾಣಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸರೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಸರಿ, ಆದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನಕ್ಕೂಳಬಡಿಸಿದಿದ್ದರೆ (ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ) ನೀವು ತಾಣಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧದ ತನಿಖೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಾಣಿಗೆ ಕರೆತರಲು ಪೊಲೀಸರು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ ನೀಡಬೇಕು. ಇತರ

ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಾಣೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮತ್ತು 15 ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕೀರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು, ತಾಣೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

44. ಪೊಲೀಸರು ಕೇಳುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕೇ?

ಹೋದು. ಅವರು ಕೇಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ, ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸುವುದು ಒಳಿತು. ಯಾವುದಾದರೂ ಅಂಶವು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ನಿಮಿಂದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಪರಿಚಿತನಾದ ಇನ್ನಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಮ್ಮಾಡನೆ ಇರುವುದು ಒಳಿತು.

45. ನಾನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಶಿಲುಕಿರುವಾಗ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಪೊಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ?

ಹೋದು. ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಖಾತೆಯ ಸಚಿವಾಲಯವು 1985ರಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಹಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಪೊಲೀಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಪೊಲೀಸರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೇದಬಾವ ಮಾಡದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರೊಡನೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಸದಾ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಭಯ ಅಥವಾ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದು ಪೊಲೀಸರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ.

46. ನನ್ನ ಪಾರಿವಾರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಪೊಲೀಸರ ಸಹಾಯ ಕೇಳಬಹುದೆ?

ಇದು ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೃತ್ಯವು ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಳಿಸಲಬ್ಬಿದ್ದರೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪರಿವಾರದ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ದೊಜನ್ಯ, ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ, ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಅಥವಾ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅತಿಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಈ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದು ಬಳಿಸಿ ತಳ್ಳುಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಅವಿಧೀಯರಾದರೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಹೋದರೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಹಿಡಿದು, ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡುವುದು ಪೊಲೀಸರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ.

47. ಪೊಲೀಸರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಪೊಲೀಸರು ಹಾಜರಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕಳ್ಳುರನ್ನು ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೀ ಶಿಕ್ಷಣಿಸಬಹುದೇ?

ಹೋದು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಕಳ್ಳುರನ್ನು ಅಥವಾ ಅಪರಾಧ ಎಸಾಗುವವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹತ್ತಿರದ ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಬಹುದು. ಇದನ್ನು ‘ನಾಗರಿಕರ ಬಂಧನ’ ಅಥವಾ ಸಿಟಿಇನ್‌ಅರ್ಸ್‌ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀವು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ಧಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ಧಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ಬಲಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ರಕ್ಷಣಿಸಬೇಕು ಹಕ್ಕೇನೋ ಇದೆ, ಆದರೆ ಈ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಯಾರನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ

ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಘಣ್ಣಸುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಭೀಕರವಾಗಿ ಅವಮಾನಿಸುವುದಾಗಲಿ ಸಲ್ಲದು. ಈ ರೀತಿಯ ದುಷ್ಪತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯದ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

48. ಪೋಲೀಸರು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬಹುದು?

ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಕರ್ತವ್ಯದೇದೆ ನಿರ್ಣಯ ತೋರುವ ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯನ್ನು ಸರೆಮನೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡದೇ ಹೋದುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಆತನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯಲೋಪದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ದಂಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

49. ಪೋಲೀಸರು ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸಬಹುದೇ?

ವಿಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರು ಕ್ರೇಸ್ಟಿಚ್ಚುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮವು ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೇ ಇರಬೇಕು. ಪೋಲೀಸರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಹಲವಾರು ಕಟ್ಟಿನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಅವರದೇ ಆದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ, ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಸರೋಽಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗವು ನೀಡುವ ಆದೇಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪೋಲೀಸರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

50. ಪೋಲೀಸರು ಈ ಕಾನೂನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬಿದ್ದರೆ?

ಕಾನೂನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧ, ಪ್ರಕರಣದ ಗಂಭೀರತೆಯ ಅನುಸಾರ, ನೀವು ಆತನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧಿತ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಗೆ (ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್) ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ದೂರನ್ನು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು.

51. ನಾನು ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು?

ಪೋಲೀಸರನ್ನು ‘ಸತತವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯನಿರತರಾಗಿರುವ ಜನ ಸೇವಕರು’ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಯಾವುದೇ ಅಕ್ರಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನೀವು ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಪೋಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬಗತಿ ಅನುಸರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

52. ಪೋಲೀಸರು ಒರಟಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬಹುದು?

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಲೋಪ ಅಥವಾ ಅಶೀಸ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಆತನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಬಹುದು. ಆತನ ಅಕ್ರಮವು ಇನ್ನೂ ಗಂಭೀರವುಟ್ಟ ದಾಗಿದ್ದ ಅಪರಾಧದ ರೂಪ ತಾಳಿದ್ದರೆ ನೀವು ಆತನ ವಿರುದ್ಧ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ದೂರು ನೀಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ನ್ಯಾಯಿಕ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಗೆ (ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್) ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

53. ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಗೆ ಹೋದರೆ ಪೋಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಅಥಿಕಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧವೇ ದೂರನ್ನು ದಾವಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಹೌದು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಿರುದ್ಧವೇ ದೂರನ್ನು ದಾವಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೋಲೀಸರು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಧಾರಣವಾದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯ ಒರಟಾದ ಅಥವಾ ಅಸಭ್ಯ

ವರ್ಣನೆಯ ವಿರುದ್ಧ, ಅಥವಾ ಕರ್ತವ್ಯದೇ ನಿರ್ದಕ್ಕೆ ತೋರಿದ ಬಗ್ಗೆ, ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ, ಮುಖ್ಯ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ದೂರು ಹೊಡಬಹುದು. ಆತನ ಅಕ್ರಮವು ಅಪರಾಧದ ರೂಪ ತಾಳಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ದೂರನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯ (ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್) ಬಳಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.

54. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದುವುದು ಬಹಳ ಕರಿಣವಲ್ಲವೇ? ಪ್ರಕರಣಗಳ ಇತ್ಯಧ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಮಯ ತಗಲುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಪ್ರೋಲೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಿಚಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಇತ್ಯಧ್ರ್ಯಗೊಳಿಸಲು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಪೋಲೀಸ್ ದೂರುಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು (ಪೋಲೀಸ್ ಕಂಪ್ಲೆಂಟ್ ಅಥಾರಿಟಿ) ಸಾಫ್ಟ್‌ಪಿಸಿವೆ. ಪೋಲೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಬರುವ ದೂರುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಆಯೋಗಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸರ ವಿರುದ್ಧದ ದೂರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಫ್ಟ್‌ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಎಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ, ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, ಮತ್ತು ಆಯೋಗ, ಇತ್ಯಾದಿ.

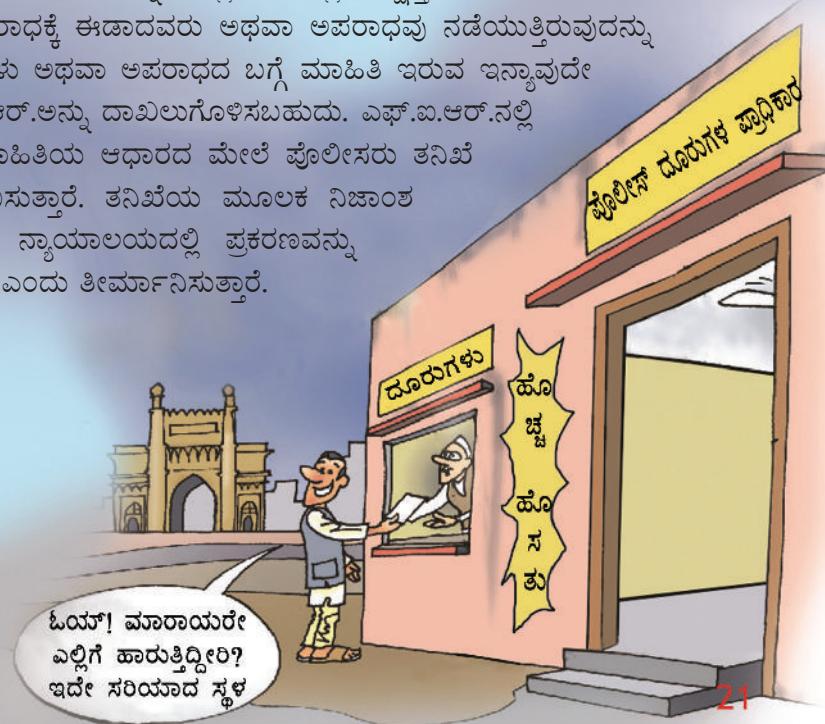
ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರದ ಬಗೆಗಿನ ದೂರುಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಕೇಂದ್ರೀಯ ತನಿಖಾ ಬ್ಲೌರೋ (ಸಿ.ಬಿ.ಬಿ.), ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗ (ಸಿ.ವಿ.ಸಿ.), ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಾಫ್ಟ್‌ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ನಿಮ್ಮ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿ ತಮ್ಮ ವಿಧಿದತ್ತ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಅನುಸಾರ ಒಂದೋ ಪೋಲೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಥಮ ಮಾಹಿತಿ ವರದಿಯನ್ನು (ಎಫ್.ಎ.ಆರ್) ದಾಖಲಿಸಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೆ ಪರಿಹಾರಧನ ನೀಡುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಆದೇಶಿಸಬಹುದು.

55. ಒಂದು ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕಾದೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಕಳ್ಳತನ, ದರ್ಮಾಡೆ, ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಭೇಡಿಸುವುದು, ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡುವುದು, ಮಾನಭಂಗ, ಅಪಹರಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಂಭೀರ ಸ್ವಾರೂಪದ ಅಪರಾಧಗಳು ಘಟಿಸಿದರೆ ನೀವು ತಕ್ಷಣ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಳಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಬಳಿ ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ಅನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದು. ಪೋಲೀಸರು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು ಹಾಗೂ ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀವು ನೇರವಾಗಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲಿ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದು.

56. ಎಫ್.ಎ.ಆರ್. ಎಂದರೇನು ?

ಪ್ರಥಮ ಮಾಹಿತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಿಪ್ತವಾಗಿ ಎಫ್.ಎ.ಆರ್. ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಈಡಾದವರು ಅಥವಾ ಅಪರಾಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಂತಹ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಅಥವಾ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವ ಇನ್ನಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ಅನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ನೀವು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರು ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನಿಖೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ತೀವ್ರಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.

57. ನಾನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ಅನ್ನ ದಾಖಲಿಸಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದೇ?

ನೀವು ಯಾವುದೇ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ಅನ್ನ ದಾಖಲಿಸಬಹುದು. ಅದರೆ ಅಪರಾಧ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದರಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಮೋಜನಗಳಿವೆ. ಪೋಲೀಸರು ತಕ್ಕಣ ಕಾರ್ಯೋನ್‌ನ್ನಿಲಿರಾಗ ಬಹುದು. ಜೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ದೂರು ನೀಡಿದರೆ ಆ ತಾಣೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಅದರ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಗೆ ರವಾನಿಸಬೇಕು. ಅಪರಾಧವು ತಮ್ಮ ತಾಣೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಭೂಬು ನೀಡಿ ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ಅನ್ನ ದಾಖಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

58. ಪೋಲೀಸರು ನನ್ನ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದೇ?

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಬಾರದು ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ‘ಕಾಗ್ನಿಜಿಬಲ್’ ಮತ್ತು ‘ನಾನ್ ಕಾಗ್ನಿಜಿಬಲ್’ ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಗ್ನಿಜಿಬಲ್ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವ ಅಪರಾಧ ಗಳಿಂದರೆ ಕೊಲೆ, ಮಾನಭಂಗ, ಗಲಭೆ, ದರೋಚೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಅಪರಾಧಗಳು ನಡೆದಾಗ ಪೋಲೀಸರು ನೇರವಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ಅನ್ನ ದಾಖಲು ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ತನಿಬೆ ನಡೆಸಬಹುದು. ನಾನ್ ಕಾಗ್ನಿಜಿಬಲ್ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದರೆ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ನಕಲು ಮಾಡುವುದು, ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರ ಸಹವಾಸ, ಶೂಕರದಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದು, ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕಲಬರಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಬೆ ನಡೆಸಲು ಹಾಗೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಅನುಮತಿ ಅಗತ್ಯ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು: ಶೀಪ್ರವಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಬಹುದು. ಇತರೆ ಅಪರಾಧಗಳು ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯ ಬಳಿ ಹೊಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪೋಲೀಸರು ನಿಮ್ಮ ದೂರನ್ನು ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸದಿದ್ದರೂ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ದೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ನೀಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿಮಗೆ ಸೂಚಿಸಬೇಕು.

59. ಕಾಗ್ನಿಜಿಬಲ್ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ನೀಡಲು ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಪೋಲೀಸರು (ಸ್ವೀಶನ್ ಹೌಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ) ಅದನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಎದುರಾದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ದೂರನ್ನು ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಳಿ ಒಯ್ಯಬಹುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಹತ್ತಿರದ ನ್ಯಾಯಿಕ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಬಹುದು. ಅವರು ನಿಮ್ಮ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ದೂರು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀವು ದೂರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾರೆ ನೀಡಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆಯಿರಿ. ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಅಂಚಿಯ ಮೂಲಕ ರವಾನಿಸಿರಿ. ಹಿಂಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ದೂರಿನ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ದಾಖಲೆಯು ನಿಮಗೆ ದೊರಕುವುದು. ಅದನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿ, ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಇರುವ ಸ್ವೀಕೃತಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ದೂರು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆ. ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಹೋದಾಗ ನೀವು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಹಿಂಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಪುನಃ ಅಂತಹ ತಪ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯಬಹುದು.

60. ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿ ಇರಬೇಕು?

ಎಫ್.ಎ.ಆರ್. ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಅಥವಾ ನೀವು ಇನ್ನೊಬ್ಬಿರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಗಳ ವರದಿ. ಒಂದು ಅಪರಾಧ ಜರುಗಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಕಣ್ಣಿಗೆ

ನೋಡಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ದೂರು ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣರೆ ನೋಡಿರದಿದ್ದರೆ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ನಿಜ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರವೇ ಎಫ್.ಆರ್.ಆನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಏನೇ ಆದರೂ ನೀವು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೇ ನೀಡಬೇಕು. ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಷ್ಣಸುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಾಗಲಿ ಸಲ್ಲದು.

ಎಫ್.ಆರ್.ಆನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಾಗ ಅಪರಾಧ ನಡೆದ ದಿನಾಂಕ, ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವೈಕಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿ: ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರು, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೈಕಿಯ ಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ. ದೈಹಿಕವಾದ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳ ಹಾನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿ. ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಗಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಮರೆಯಬೇಡಿ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿಹಿತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ವಿಳಂಬವಾದರೆ ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ದೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.

61. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಪೋಲೀಸರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಎಫ್.ಆರ್. ಎಂಬುದು ಅಪರಾಧ ಜರುಗಿದುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳ ವರದಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನೇನಪಿಡಿ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಆರ್. ಪೋಲೀಸರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಲ್ಲ. ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ, ಸರಿಯಾಗಿ, ಏನನ್ನೂ ಬಿಡದಂತೆ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಸೇರಿಸದಂತೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಪೋಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಿಮ್ಮ ದೂರನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಎಫ್.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಸರಿ ಇದೆ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆಯಾದ ನಂತರವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿ. ಪೋಲೀಸ್ ಎಫ್.ಆರ್.ನ ಒಂದು ಯಥಾಪ್ರತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಎಫ್.ಆರ್.ಆನ್ನು ಎಫ್.ಆರ್. ರಿಜಿಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಓವೆ ಹಿರಿಯ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮ್ಯಾಚಿಸ್ಟ್‌ಟರಿಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

62. ಮಹಿಳೆಯರ ದೂರಗಳನ್ನು ಎಫ್.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳವೆಯೇ?

ಹೌದು. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಆದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎಫ್.ಆರನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಕಾನೂನನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಬಲಾತ್ಮಾರ, ಬೆನ್ನಟ್ಯಾಪುವುದು (stalking), ಲೈಂಗಿಕ ದರ್ಶನತ್ವತ್ವಿ (voyeurism), ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ಮಹಿಳೆಯ ಲಜ್ಜೆಗೆ ಭಂಗ ತರುವುದು ಅಥವಾ ಆಸಿದ್ದ ಹಲ್ಲೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಫ್.ಆರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳಾ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಮಹಿಳಾ ಅಧಿಕಾರಿಯೇ ದಾಖಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದವಳಿಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾದ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕವಾದ ಅಂಗವೈಕಲ್ಲು ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯೇ ಆಕೆಯ ಮನೆಗೆ ಅಥವಾ ಆಕೆಯು ಬಯಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತುದಾರರು ಯಾ ಸಲಹಾಕಾರರ ಪರಾಣಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೇಳಿಕೆಯ ವೀಡಿಯೋ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

63. ಪೋಲೀಸರು ಈ ರೀತಿಯ ಎಫ್.ಆರ್.ಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ?

ಯಾವುದೇ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಲೈಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯ ಎಫ್.ಆರ್.ಆನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣ ಸಾಬಿತಾದರೆ, ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ 6 ತಿಂಗಳಿಂದ 2 ವರ್ಷಗಳವರೆಗಿನ ಸಜೆ ಮತ್ತು ದಂಡ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

64. ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ದೊಡ್ಡನ್ನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಕ್ಕಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅವರಿಗಾಗಿ ಪೋಲೀಸರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳಿವೆಯೇ?

ಹೌದು, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ. 2012ರ (The Protection of Children from Sexual Offences Act, 2012 - POCSO) ಪ್ರಕಾರ, ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಗಳ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಿ-ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವುಗಳ ತನಿಬೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾದಂತಹ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಆವಶ್ಯಕ. ಈ ರೀತಿಯ ದೂರುಗಳು ಬಂದಾಗ ವಿಶೇಷ ಭಾಲನ್ಯಾಯ ಪೋಲೀಸ್ ಫಟಕ (Special Juvenile Police Unit) ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಆ ಮಗುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದು ಬಯಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅದರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಸರ್ವ-ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಟ್‌ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮಹಿಳಾ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸಮವಸ್ತು ಧರಿಸಿರದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಆ ಮಗುವನ್ನು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಪೋಲೀಸ್ ರಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಗುವಿಗೆ ಅಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾನುವಾದಕರ ಅಥವಾ ತಜ್ಞರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಗುವಿನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಜೀವಧೋಪಜಾರದ ಅಥವಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ವಿಶೇಷ ಭಾಲನ್ಯಾಯ ಪೋಲೀಸ್ ಫಟಕ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಭಾಲಮಂದಿರಕ್ಕೆ (shelter home) ಅಥವಾ ಆಸ್ತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಏಷಾಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರೆಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಪೋಲೀಸರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆ ಮಗುವನ್ನು ಆಸ್ತ್ರೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರೆ ಮಗುವಿನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅದರ ಪೋಷಕರ ಅಥವಾ ಮಗುವಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಸ್ಥರಾದ ಜನರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಮಗು ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ವೈದ್ಯರೇ ನಡೆಸಬೇಕು.

65. ಎಫ್.ಪಿ.ಆರ್. ದಾಖಲಾದ ನಂತರ ಯಾವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ?

ಎಫ್.ಪಿ.ಆರ್.ಅನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಪೋಲೀಸರ ತನಿಬೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತನಿಬೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಪೋಲೀಸರು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಡಾದವರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು; ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು (ಇದರಲ್ಲಿ ಮರಣಪೂರ್ವ ಫೋಷನೆಯೂ ಸೇರಿದೆ); ಅಪರಾಧ ನಡೆದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು; ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಶವಗಳನ್ನು ಮರಣೋತ್ತರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪೋಲೀಸರು ಹಲವಾರು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ದೊರೆತಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸುಳಿಯಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ತನಿಬೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ತನಿಖಾ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಯು ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದಾಖಲೆಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಚಲಾನ್ ಅಥವಾ ಆರೋಪಪಟ್ಟಿ (ಚಾರ್ಚ್ ಶೀಳ್ಸ್) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

66. ಚಲಾನ್ (ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿ) ಎಂದರೆನು?

ತನಿಬೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಯು ಎಲ್ಲಾ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅಪರಾಧವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಫಟಿಸಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳಿವೆಯೇ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಸಿಕೂಶನ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

ಅಪರಾಧವು ಫಟಸಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಸಿಕ್ಕೂಶನ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.

67. ಪ್ರೋಲೀಸರು ನನ್ನ ದೂರನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿ ಮುಂದೇನೂ ಕ್ರಮ ಕ್ಷೇಗೊಳ್ಳದೇ ಇರಬಹುದೆ?

ಹೌದು. ಪ್ರೋಲೀಸರು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಪರಾಧ ಜರುಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಪುರಾವೆಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನನಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಆರೋಪ ಗಳನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾದರೂ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಯಾರೆಂದು ಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸರು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಈ ನಿರ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೋಲೀಸರು ದೂರು ನೀಡಿದ ನಿಮಗೂ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದುದರ ವಿರುದ್ಧ ನೀವು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೋರೆ ಹೋಗಬಹುದು.

ಹಿಲಿಯರಿಂದ ಬಳ್ಳವಣಿ

68. ಪ್ರಕರಣವು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದೇ?

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕರಣವು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯಾವುದೇ ನಿಯಮ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ದೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದನ್ನು ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಹಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದರಿಂದ ತನಿಬೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಆಗಬಾರದು.

69. ಪ್ರೋಲೀಸರು ತನಿಬೆ ನಡೆಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ, ವಿಳಂಬ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ದೊರೆತ ಸುಳಿವುಗಳ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸರಿಯಾಗಿ ತನಿಬೆ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬಹುದು?

ಪ್ರೋಲೀಸರು ನಡೆಸುವ ತನಿಬೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ತೀಮಿನಲ್ಲಾ ಕಾನೂನಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಆದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರು ವಿನಾಕಾರಣ ತನಿಬೆ ಮುಂದುವರೆಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನಿಬೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ದೊರೆತ ಸುಳಿವುಗಳ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸರಿಯಾಗಿ ತನಿಬೆ ನಡೆಸಿದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಹಿರಿಯ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹತ್ತಿರದ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ತನಿಬೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಾವಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಕರೆತರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇವರಿಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಅಹವಾಲುಗಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

70. ನನಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ಧಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ಬರಹೇಳಬಹುದೆ?

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರೋಲೀಸರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಅತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣಪ್ರಾಟ್ಟಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ ಆರೋಪಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಅವರನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಲಕಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಯಾವುದೇ ಅವರಾದ ಫಟಕಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಫಟಕಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ದೊಂಬಿ, ಗಲಭಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಶಾಂತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಂಗವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ನೀಡಲು ಇನ್ನಾವುದೇ ಗಂಭೀರ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದರೆ ನೀವು ಪ್ರೋಲೀಸರನ್ನು ಬರಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಬರಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಏನೇ ಫಟನೆ

ತಪಾಸಣೆಯ ಕ್ರಮ

ನಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಚೇಪ್ಪುಗಾಗಿ ಕೆಲವರು ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಬರಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕುಚೋಡ್ಯ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದು.

71. ಯಾವುದೇ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಿ ಏನೇ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ?

ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಸೀಮಿತ ಸಂಭರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪೊಲೀಸರು ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪೊಲೀಸರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಹ್ವಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀವು ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಎಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕಳ್ಳಮಾಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಎಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತವಿದೆ ಎಂದಾಗಲಿ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಬಲವಾದ ಅನುಮಾನವಿದ್ದರೆ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು. ಆಗಲೂ ಸಹ ಅವರು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಂದ ವಾರಂಟ್ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತುರಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಟಪ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಸಂಭವವಿದ್ದರೆ ಪೊಲೀಸರು ವಾರಂಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಹುದು.

72. ಅಂದರೆ ಪೊಲೀಸರು ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ?

ಇಲ್ಲ. ತುರಾಗದ ಸಂಭರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ - ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಪರಾಧಿ ಇಲ್ಲವೇ ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಸಂಭವ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪೊಲೀಸರು ವಾರಂಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು.

ವಾರಂಟ್ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿದಿರಲಿ, ತಪಾಸಣೆಯ ವಿಧಾನದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕು. ಪೊಲೀಸರು ತಮ್ಮಾಡನೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯರಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಇರ್ಬರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಂದಿರಬೇಕು. ತಪಾಸಣೆಯ ಸಂಭರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಹೊರಹೋಗಲು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸರು ತಾವು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು, ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು, ಪೊಲೀಸರು ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬುಖಾ (ಪರದಾ) ಧರಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದರೆ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸುವ ದಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧಿಕಾರಿ ಇರಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ಮಹಿಳೆಯರ ಫನೆತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು.

73. ತಪಾಸಣೆಯ (ಸಚೋಂ) ವಾರಂಟ್ ಎಂದರೆನು?

ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಚೇರಿಗಳು ಅವರ ಖಾಸಗಿ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಲು ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಈ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಪೊಲೀಸರು ತಾವು ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡಲಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಆರೋಪಿಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗುಮಾನಿಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮುಂದೆ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಬೇಕು. ಪೊಲೀಸರು ನೀಡಿದ ಕಾರಣಗಳು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದ್ದ ಬರಿದೇ ಹುಡುಕಾಟದ ಸಬ್ಬಾಬುಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾದರೆ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರದ ವಾರಂಟ್ ನೀಡಬಹುದು. ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಸೀಮಿತ ರೂಪದ್ವಾಗಿದ್ದ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಾರಂಟಿನ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಾರಂಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹಸ್ತಕರ ಮತ್ತು ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

74. ನಾನು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪೊಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದೆ ?

ಇಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣಾವಾಗಿ ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿಧೇಯಕರಾದಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ದ್ವೇನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಹಸ್ತಕ್ಕೆಪ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ, ತಳಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಪೊಲೀಸರು ಆತನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆತನ ಹೆಸರು, ವೃತ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದು. ಆತ ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು. ಆತನ ಚಲನವಲನಗಳು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಪೊಲೀಸರು ಆತನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಬಹುದು. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪೊಲೀಸರು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪದೇ ಪದೇ ಅಪರಾಧ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಈ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸುಧಾರಣಾ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಅಧಿಕಾರದ ದುರ್ಬಳಕೆಯನ್ನು ವಿಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

75. ನಾನು ಯಾವುದಾದರೂ ಮೇರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪೊಲೀಸರು ನನಗೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡುಬಹುದೆ ?

ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಮೇರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಪೊಲೀಸರಿಗಿಲ್ಲ. ಮೇರವಣಿಗೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸರ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಮೇರವಣಿಗೆಯು ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಬಹುದು ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಆ ಮೇರವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು.

ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಅಂಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಪೂಲೀಸರು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಗುಂಪುಗೂಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಆದೇಶದ ಪಾಲನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಚಡುರಿಸಲು ಪೂಲೀಸರು ಕ್ರಮಕ್ಕೆಗೊಳ್ಳು ಬಹುದು. ಒಂದೆಡೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಶಾಂತವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪೂಲೀಸರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಶಾಂತಿಯತವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ನಾಗರಿಕರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ ಜಲಾವಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವುದು ಕೂಡ ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ.

76. ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಸಭೆಯನ್ನು ಚಡುರಿಸಲು ಪೂಲೀಸರು ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದೇ?

ಹೌದು ಪೂಲೀಸರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಪೂಲೀಸರ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಕೆಲಸ. ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಜನಸಂದರ್ಭಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಪೂಲೀಸರು ಬಲಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅಂತಿಮ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು. ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಎದುರಾದರೆ ಪೂಲೀಸರು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹತ್ತೋಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆದಷ್ಟು ಶೀಪ್ರಮಾಗಿ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಪೂಲೀಸರು ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಹಾಜರಿದ್ದು ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಪೂಲೀಸರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆದೇಶ ದೊರೆತ ನಂತರವೇ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಪೂಲೀಸರು ತೀರ್ಮಾನಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಕನಿಷ್ಠ ಬಲ
ಉಪಯೋಗಿಸಿ
ಅಂತ ಕಾನೂನು
ಹೇಳುತ್ತೇ ನಾರ್

ಕಂಡಲ್ಲಿ ಗುಂಡು

77. ಪ್ರೋಲೀಸರು ತಮಗಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಬಹುದೇ?

ವಿಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಮಾರಕಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸರು ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅಸಾಧಾರಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬೇರೆಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳು ವಿಫಲವಾದ ನಂತರವೇ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಮಾರಕಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೂಜಿಸ್ತೇಟರು ಹಾಜರಿದ್ದು ಪ್ರೋಲೀಸರಿಗೆ ಮಾರಕಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

78. ಜನರ ದೊಂಬಿಯ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ರೂಪ ತಳೆದು ಕಲ್ಲು ಶೂರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗೆ ಹಾನಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಯಾವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳಿಬಹುದು?

ನಾಗರಿಕರ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗೆ ಹಾನಿ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರೋಲೀಸರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಆದರೆ ಅವರು ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಥಮವಾಗಿ, ದೊಂಬಿಗೆ ಜದುರುವಂತೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಬೇಕು. ಗುಂಪುಗೂಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಜದುರಿಹೋಗಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲಾವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟುದರೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಧಾರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿ ಲಾಲಿ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಲಾಲಿಯ ಪ್ರಯೋಗ ಸೊಂಟದ ಕೆಳಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು, ತಲೆ ಮತ್ತು ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಡಯು ವಂತಿಲ್ಲ. ಗೋಲೀಬಾರ್ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರು ದೊಂಬಿಯ ಮೇಲೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವೆವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ದೊಂಬಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಭಾಗದೆಚೆಗೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಬೇಕು. ದೊಂಬಿಯನ್ನು ಜದುರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಗೋಲೀಬಾರಿನ ಉದ್ದೇಶ, ಗುಂಪುಗೂಡಿದ ಜನರನ್ನು ಸಾವಿಗೇಡು ಮಾಡುವುದಲ್ಲ. ದೊಂಬಿಯು ಜದುರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಗಾಯಾಳಿಗಳನ್ನು ಶೀಪ್ರವಾಗಿ ಆಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬು ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಕಾಯಾಂಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

79. ಪ್ರೋಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದೆಬಹುದೇ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೇ ಇರಬಹುದೆ?

ಇಲ್ಲ. ಪ್ರೋಲೀಸರು ಆಗಾಗ್ನೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರಾದರೂ ಇದು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಮ. ಪ್ರೋಲೀಸರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೂಡಲೆ ನಿಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೆ ಸುಭದ್ರತೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಅವರದಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಹಾನಿಯಾದರೆ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರೇ ಅದಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರರು.

ಪ್ರೋಲೀಸ್ ತಾಣಿಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ವೈಕಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಾಣಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ (ಸೈಂನ್ ಡ್ರೆರ್) ದಾಖಲು ಮಾಡುವುದು ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವಾಗ ತಾಣಿಗೆ ಕರೆತರಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಯಾವಾಗ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬುದು ತಾಣಿಯ ದಿನಚರಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯತ್ತದೆ. ಈ

ವಿವರ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಪ್ರಕರಣದ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿಯೂ (ಕೇಸ್ ಡ್ರೆರ್) ದಾಖಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ 12 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನೆಲ್ಲ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬುದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೊಡಿ ಯಲ್ಲಿ (ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೂಂ) ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರೋಲೀಸರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರಣೆ ನಿಮ್ಮ ವಕೀಲರ ಸಮುದ್ದಿದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇದು ನಿಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೆನಿಷ್ಟೆ ಪಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು

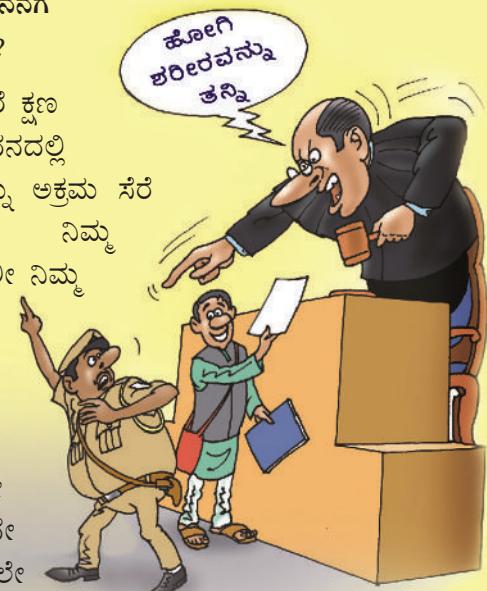
ಪೂಲೀಸರು ಎಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧು ಮತ್ತರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

80. ಪೂಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುಹುದೇ ಅಥವಾ ನನಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ನಾನು ತಾಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಬಹುದೇ?

ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಪೂಲೀಸರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳ್ಳಪಡಿಸದಿದ್ದರೆ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದಿದುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೂಲೀಸರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಕರೆದಾಗ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಪೂಲೀಸರು ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಗಂಟೆಗಳಿಳ್ಳ ಎಳೆಯ ವಂತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯದವರೆಗೆ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೇನೇ ಆದರೂ ನೀವು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ತಾಣೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಬಹುದು.

81. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪೂಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನನಗೆ ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಣ ಕಾಲವೂ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು ಗಂಭೀರ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅತ್ಯು ಸೇರೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವಾಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರಾಗಲೇ, ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯು ಸೇರೆಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಪೂಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಆತನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಚಿಸ್ಟೆಷನರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಬಹುದು. ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ನೀವು ತರ್ಕೋಕ್ಷಣವೇ ನಿಮ್ಮ ವಕೀಲರ, ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರ, ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ನೇಹಿತರ ಮೂಲಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸರ್ವೋಽಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಂತೆ ದಾವೆ ಹೊಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಜರಿ ದಾವೆ ಅಥವಾ ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಪಿಟೀಶನ್ ಎಂದು ಹೆಸರು.

82. ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಎಂದರೇನು?

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಬಂಟರು ಅಸಹಾಯಕ ಜನರನ್ನು ಸೇರೆ ಹಿಡಿದಿಟಾಗ್ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವೇ ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಪಿಟೀಶನ್. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಜರಿ ದಾವೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಈ ದಾವೆ ಹಳೇಯ ಮದ್ದು. “ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸು” ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥ. ಅತ್ಯು ಸೇರೆಗೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ಪರಿಹಾರ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು - ಒಂದೋ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಇಲ್ಲವೇ ಸರ್ವೋಽಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ - ಈ ದಾವೆಯನ್ನು ತಡೆಮಾಡದೆ ತುತ್ತಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣರೆಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಂತಿಮ ಬಾರಿ ಪೂಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ದಾವೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಶೀಫೂರ್ತಿಶೀಫ್ವಾಗಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸುವಂತೆ ಪೂಲೀಸರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡಲು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿದಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಪೂಲೀಸರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯು ಸೇರೆಗೊಡಿದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಧನ ನೀಡುವಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ನೀಡಬಹುದು.

83. ಅತ್ಯುವಾಗಿ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳ್ಳಬಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ದಾರಿ ಇದೆಯೇ?

ಹೌದು ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿ ಇದೆ. ನೀವು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದು, 2005ರ ಅನುಸಾರ ಪೂಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅತ್ಯು ಸೇರೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಕೇಳಬಹುದು. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಣ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಪೋಲೀಸರು 48 ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು.

84. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀಡದೆ ಪೋಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದೇ?

ಇಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಪೋಲೀಸರು ಯಾರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಪರಾಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ರೆಡ್‌ಹ್ಯಾಂಡಾಗಿ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ) ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ತನಿಬೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಲವಾದ ಗುಮಾನಿ ಉಂಟಾದರೆ ಪೋಲೀಸರು ಆತನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾರನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಬಂಧಿಸಲು ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಿರಬೇಕು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಎಫ್.ಎ.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆತನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕಿದ್ದರೆ ಆತನ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷೀಗಳಿರಬೇಕು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು 7 ವರ್ಷಗಳಿಗಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಚೇಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದಂತಹ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಗುಮಾನಿ ಇದರೆ ಪೋಲೀಸರು ಆತನನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆನಾದರೂ ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದರೆ ಆತನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪರಾಧಗಳಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಅಪರಾಧದ ಸಾಕ್ಷೀಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಿರಬೇಕು. ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಅಥವಾ ಬಂಧಿಸದೇ ಇರಲು ಸೂಕ್ತ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

85. ನಾನು ಯಾವುದಾದರೂ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದ ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರು ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಬಹುದೆ?

ಇಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಪರಾಧಿಯೋಡನೆ ಏನೋ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದೋಷಿಯೇ ಅಥವಾ ನಿದೋಷಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಆತನ ಕೃತ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರಾನಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೋ ಸಂಶಯಾಸ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರದವರು ಅಥವಾ ಆತನ ಸಂಬಂಧಿರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ದೋಷಿ ಎಂದು ಪರಿಗಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಪೋಲೀಸರು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹರಣ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪೋಲೀಸರು ಆರೋಪಿಗಳ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಅಥವಾ ಅವರ ಸ್ವೇಷಿತರನ್ನು ಬೆದರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಸರೆಯಲ್ಲಿಡುವುದಾಗಲೇ ಇಲ್ಲವೇ ದಾಳಗಳಂತೆ ಬಳಸುವುದಾಗಲೇ ಸಲ್ಲದು. ಆರೋಪಿಗಳ ಕುಟುಂಬ ದವರನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವೇಷಿತರನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಳುಗಳಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ‘ಅಕ್ರಮ ಸರೆ’ ಎಂಬ ಗಂಭೀರ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಇದನ್ನು ಅಪಹರಣವಂದು ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕರಣವು ಎಷ್ಟೇ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಪೋಲೀಸರು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪೇಟಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆಯೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಪರಾಧವೆಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾದ ಆಧಾರಗಳಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆತನನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

86. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ನಿಯಮಗಳವೇಯೇ?

ಶಿಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸೂಯಾಸ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಸೂಯೋದಯಿದ ಮನ್ನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಪವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದರೆ ಮಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಂದ ಲಿಖಿತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಮನ್ನ ಅಪವೇಳೆಯಲ್ಲಿ

ಆ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಿವೆ ಎಂದು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವಾಗ ಮಹಿಳಾ ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯು ಹಾಜರಿರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯಾ ಬಂಧಿಸಿದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲಾಕಪ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳಾ ಅಥಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಮಹಿಳಾ ವ್ಯೇದ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹಪರಿಕ್ಷೇ ಅಥವಾ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಾಗ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕೂಲಂಕಡವಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡಿದುವುದು ಪೋಲೀಸರ ಹಿತದ್ವಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪೋಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನ ಮಾನಭಂಗವಾಯಿತೆಂದು ಆರೋಪ ಮಾಡಿದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಆಕೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ಆರೋಪವು ಸತ್ಯಾಧಾರಿತವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಗೊಳಿಸುವುದು ಪೋಲೀಸ್ ಅಥಿಕಾರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.

87. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಕ್ರಮವಿದೆಯೇ?

ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಕೀರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಪರಾಧಿಗಳಿಂದ ಪರಿಗಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ಪೋಲೀಸರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 18 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ, ಜಾಮೀನು ನೀಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಿಯಮಗಳು ಬಾಲಾಪರಾಧ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿವೆ. [ಜುವನ್ಸೆಲ್ ಜಾರ್ಜ್ ಎಸ್ (ಕೇರ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರೌಟೆಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಚಿಲ್ನ್) ಆಕ್ಸ್ 2002]

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನುರಿತ ಅಥಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ಬಾಲಾಪರಾಧ ಘಟಕವಿರಬೇಕು. ತಾಣೆಗೆ ಕರೆತಂದ ಮಕ್ಕಳ ಹಿತರಕ್ಕಣ ಪೋಲೀಸರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಲಾಕಪ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡಲೇಬಾರದು. ತಾಣೆಗೆ ಕರೆತಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದಂತೆ ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಸದ್ಯವಹಾರದ ಆಶ್ವಸನೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಅವರ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಪೋಷಕರು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳು ದುಷ್ಪರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಸಂಭವವಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಾಲಾಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸುವತನಕ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಗಾವಣಾ ಗೃಹಕ್ಕೆ (ಅಳ್ಳಾವೇಶನ್ ಹೋಮ್ಸ್) ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಕಾನೂನಿನೊಂದಿಗೆ ತೊಡಕಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾದಂತಹವು ಆಗಿರಬೇಕು. ಆ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವತ್ರೇಷ್ಟ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬಾಲಾಪರಾಧ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

88. ಪೋಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಪ್ಪು ಸಮಯ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇಡಬಹುದೇ?

ಶಿಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಂದರೆ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಪೋಲೀಸ್ ತಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪೋಲೀಸರು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕು. ಆತನ ದಸ್ತಗೀರಿನ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

89. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹಾ ಪೋಲೀಸರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಚಿ ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಸೋಮವಾರದವರೆಗೂ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇಡುವುದು ಏಕೆ?

ವಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ರಜಿಯ ಮೇಲಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಭಾಬು ನೀಡಿ ಪೋಲೀಸರು ಈ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಾರದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳೂ ಮತ್ತು ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಗಳೂ ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಒಬ್ಬರು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಪಾಳಿಯಂತೆ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೋಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಸೆರೆಯ ಕಾಲ ಮಿತಿಯು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಮುಚ್ಚಿದ ನಂತರ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಹಾಜರುಪಡಿಸಬಹುದು. ಪೂಲೀಸರಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

90. ಪೂಲೀಸರಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ನಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇತರರು ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಪೂಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಪೂಲೀಸರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅವರು ಬಂಧನ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರವನ್ನು (ಮೇಮೊ ಆಫ್ ಅರೆಸ್ಟ್) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೆ ಕೆಳುಹಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ದೋರೆಯುವ, ವರ್ಕೆಲರ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರ ನಿಮಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪೂಲೀಸರು ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ನೀವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ನೀವು ಸೂಚಿಸಿದ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಪೂಲೀಸರು ತಿಳಿಸಲೇಬೇಕು. ಪೂಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂಲೀಸರು ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅವರನ್ನು ತರಾಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

91. ಬಂಧನ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರದಿಂದ (ಮೇಮೊ ಆಫ್ ಅರೆಸ್ಟ್) ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಬಂಧನ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರವು ಅತ್ಯಮ ಸೇರೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂದು ರಕ್ಷಾ ಕವಚವಿದ್ದಂತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ವೇಳೆ, ದಿನಾಂಕ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳ, ಬಂಧಿಸಲು ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಶಂಕಿತ ಅಪರಾಧಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನೇ ದಾವಿಲು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೂಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿ, ಇಬ್ಬರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ನೀವು ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂಧನ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರವನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರೆಡುರು ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪೂಲೀಸರು ಒಂದು ದೈಹಿಕ ತಪಾಸಣೆಯ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರವನ್ನೂ (ಇನ್ ಸ್ಟ್ರೆಕ್ನ್ ಮೇಮೊ) ಕೂಡಾ ತಯಾರಿಸಬೇಕು.

92. ತಪಾಸಣೆಯ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರ (ಇನ್ ಸ್ಟ್ರೆಕ್ನ್ ಮೇಮೊ) ಎಂದರೇನು?

ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಲೀಸರು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಮಯ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಆಗಿನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ದಾಖಿಲೆಯೇ ತಪಾಸಣೆಯ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರ. ನಿಮ್ಮ ಸಾಧಾರಣ ದೈಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ಯೋಟಕ್ ಕಂಡುಬರುವ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಜಿಕ್ಕಾಗಾಯಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಿಸಬೇಕು. ಈ ದಾಖಿಲೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ನೀವೂ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ಪೂಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಈ ದಾಖಿಲೆಯ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಂಧನ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರಕ್ಕೂ ತಪಾಸಣೆಯ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೆಂದರೆ ತಪಾಸಣೆಯ ಜ್ಞಾಪನಾಪತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ದಾಖಿಲೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ನೀವು ಪೂಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕ್ರಮ. ಆದರೆ ಯಾರು ನಿಮ್ಮ ಶರೀರ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ಪೂಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ದೇಹದ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅದರ ದಾಖಿಲೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಸಮೂಲಿದಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸುವಾಗ ಜೀರೆಲ್ಲ ದಾಖಿಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂಗೀಕೃತ ವ್ಯದ್ಯರು ನೀಡಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಎದುರು ಹಾಜರುಪಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ಒಬ್ಬ ವ್ಯದ್ಯರು ನಿಮ್ಮ ಶರೀರ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಿಸಬೇಕು.

93. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಬಗೆ ಪೊಲೀಸರು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಾನೂನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಡಿ. ಕೆ. ಬಾಸು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಽಚ್ಚೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚನಾ ಘಳಕದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣೆ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಚೌಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.

94. ಪೊಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಘಳಿಸಬಹುದೆ?

ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಪೊಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಘಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ, ಕನ್ನೆಗೆ ಬಾರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೆದರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಿಮಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುವ ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

95. ತಪ್ಪೆಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೊಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬಹುದೆ?

ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೀಸುವ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲದ ವಿಷಯದ ಬಗೆ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವಂತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ನೀವು ಮಾಡದಿರುವ ಅವರಾಧವನ್ನು ‘ಮಾಡಿದನೆಂದು’ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸಮೂಹಿದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ತಪ್ಪೆಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಏನೇ ಆಗಲೀ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

96. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಿರ್ಬಾಂಧನೆಗಳಿರುವಾಗ ಪೊಲೀಸರು ದೋಷಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಯಾರು ದೋಷಿ, ಯಾರು ನಿದೋಃಷಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಪೊಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರಾಧಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದಸ್ತಗೀರು ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಪೊಲೀಸರ ಕೆಲಸ. ತಾವು ಸರೆಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ದೋಷಿ ಎಂದು ತೀವ್ರಾನಿಸಿ ಆತನನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದು ಸಲ್ಲದು. ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಿಥ್ಯಾರೋಪಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಪಾಡುಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವು ಕಟ್ಟಪಾಡುಗಳಲ್ಲ. ಇವು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ತಾನು ನಿದೋಃಷಿ ಎಂದು ಸಾಬೀತಪಡಿಸಲು ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಇರುವ ನಿಯಮಗಳು.

97. ಆಪಾದಿತನಿಗೆ ಅನೇಕ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಇವೆಯಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದವರ ಪಾಡೇನು?

ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದವರ ಬಗೆ ಯಾರೂ ಜಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಸಾಮಧ್ಯವು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆಡಾದವರನ್ನು ಬಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧಕ್ಕೆಡಾದವರ ವತಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ರಾಜ್ಯವು ಅಭಿಯೋಜಕರನ್ನು (ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯಾಟರ್) ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವು ದೋಷಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದೂ ಸಹ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆಡಾದವರ ಪರವಾಗಿಯೇ. ಆದರೆ ಆರೋಪಿಯು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಆತ ನಿರಪರಾಧಿಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದ ಬಲಾಧ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಒಬ್ಬಂಟಿ ಆಪಾದಿತನನ್ನು

ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಕಾನೂನು ಆತನಿಗೆ ರಕ್ಷಾಕವಚವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತಾನು ನಿದೋರ್ಜಿ ಎಂದು ಸಾಬಿತುಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೊರೆಯುವ ಅವಕಾಶ, ಸ್ವತಃ ವಕೀಲರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಾನೂನಿನ ನೇರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ರಕ್ಷಾ ಕವಚದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

98. ಪ್ರೋಲೀಸರಿಂದ ನನಗೆ ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯಬಹುದೇ?

ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಅಪರಾಧದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಗಂಭೀರವಲ್ಲದ ಅಪರಾಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರಿಂದ ನಿಮಗೆ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಜಾಮೀನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಜಾಮೀನಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

99. ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯಬಹುದಾದಂತಹ ಅಪರಾಧ ಹಾಗೂ ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯದಂತಹ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ತೆಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವೇ?

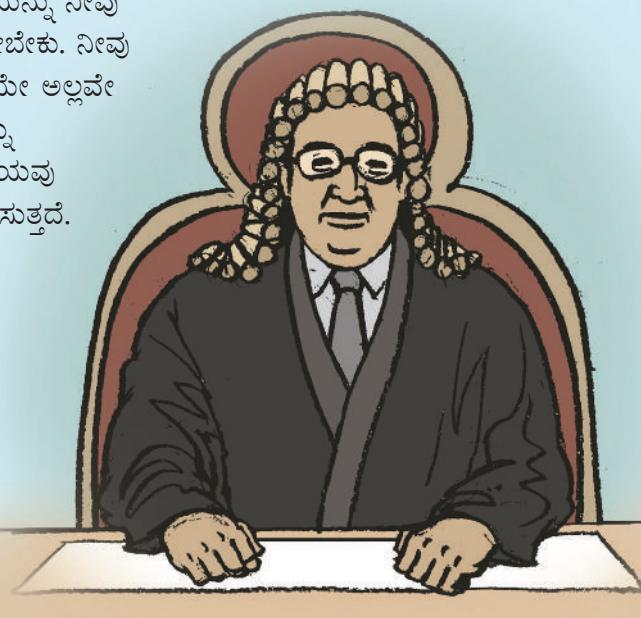
ಹೌದು. ಗಂಭೀರವಲ್ಲದ ಅಪರಾಧಗಳು ಜಾಮೀನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳು. ಅಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸರಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಜಾಮೀನು ಪಡೆಯುವುದು ನಿಮ್ಮ ಹಕ್ಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಅಪರಾಧಗಳು ಜಾಮೀನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಜಾಮೀನು ಹಕ್ಕಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಯೋಗವಶಾತ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಮಗೆ ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯಬಹುದು.

100. ಜಾಮೀನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಅಪರಾಧದ ಆರೋಪವು ನನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಇಲ್ಲವೇ?

ಹಾಗೆಂಬ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜಾಮೀನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನಿಮಗೆ ಜಾಮೀನು ದೊರೆಯುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಜಾಮೀನು ಕೋರಿ ನೀವು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅಪರಾಧದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ನೀವು ಪರಾರಿ ಯಾಗುವಿರೆ, ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುವಿರೆ ಅಥವಾ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಿರೆ ಎಂಬೇಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ದುಷ್ಪತ್ರೀಗಳನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಲಾರಿರಿ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನಿಮಗೆ ಜಾಮೀನು ನೀಡಬಹುದು.

101. ಈಗ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥವೇ?

ವಿಂಡಿತ ಅಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯುವ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೀವು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕು. ನೀವು ಅಪರಾಧಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ತೀಮಾರ್ಗನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಲಾಂಘನಗಳು

ಪ್ರೋಲೆನ್ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕ
(ಡಿ.ಜಿ.ಹಿ.)

ಪ್ರೋಲೆನ್ ಮಹಾ ನಿರ್ಬಿಳಕ್
(ಎ.ಜಿ.ಹಿ.)

ಉಪ ಪ್ರೋಲೆನ್ ಮಹಾ
ನಿರ್ಬಿಳಕ್ (ಡಿ.ಎ.ಹಿ.)

ಹರಿಯ ಪ್ರೋಲೆನ್
ಸೂಪರಿಂಟೆಂಬ್
(ಎನ್.ಎನ್.ಹಿ.)

ಪ್ರೋಲೆನ್
ಸೂಪರಿಂಟೆಂಬ್
(ಎನ್.ಹಿ.)

ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋಲೆನ್
ಸೂಪರಿಂಟೆಂಬ್
(ಅಡಿಷನಲ್ ಎನ್.ಹಿ.)

ಸಹಾಯಕ / ಉಪ ಪ್ರೋಲಾನ್
ಸೂಪರಿಂಚೆಂಡ್
(ಎ.ಎನ್.ಹಿ.ಡಿ.ವ್ಯ.ಎನ್.ಹಿ.)

ಸಿರೀಕ್ಕೆಕ್ (ಹ.ಹಿ.)

ಉಪ ಸಿರೀಕ್ಕೆಕ್
(ಎನ್.ಹಿ.)

ಸಹಾಯಕ ಉಪ ಸಿರೀಕ್ಕೆಕ್
(ಎ.ಎನ್.ಹಿ.)

ಹೆಡ್ ಕಾನ್ಸೆಟೀಬಲ್
(ಹೆಚ್.ಸಿ.)

ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಹಾಗೂ ಅದರ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ.ನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಂಬಳೆನ ನಡೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಕಾರ್ಯಕರಾರ ಶಿಬಿರ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಹಂಚಬಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಅಂಶೋಲನ : ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅಗತ್ಯವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಸಂಶೋಧನ (Fact Finding) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 1995ರಿಂದ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ನೈಜೀರಿಯಾ, ಜಾಂಬಿಯಾ, ಫಿಜಿ ದ್ವೀಪ ಹಾಗೂ ಸಿಯಾರಾ ಲೇಣಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಅಯೋಗಳನ್ನು ಕರ್ತೃಪಾಲಿಸಿದೆ. ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಹ್ಯಾಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ನೇಟ್‌ವರ್ಕ್ ಜೊತೆಗೊಡಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ.ನ ಮಾಧ್ಯಮ ವಿಭಾಗವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಜೊತೆ ನಿರ್ಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆ ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮ ಕೇಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಪರಿಶೋಷಿಸಿದೆ. ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೀರ್ತಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದು ಜಾರಿಗೆ ಬರಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದು ಯಾರಿಗೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಪೆಸಿಫಿಕ್‌ನಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನ : ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆ ಅದರ ಒಡೆಯರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ.ನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ವೆಬ್ (Website) ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತು ಸಂಸದೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾಲ (Network) ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮತದಾರರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ವಿವರ, ಅವರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ಆರೋಪ ಹೊತ್ತಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ವಿವರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನ್ಯಾಯದ ಹಕ್ಕು

ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸುಧಾರಣೆ : ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದರ ಬದಲು ಅದರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕಾನೂನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿವರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಪ್ರಯೋಜನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಹಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಫಾನಾ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾವ್ಚ ಆಫ್ರಿಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಬೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ಬಂದಿಖಾನೆ ಸುಧಾರಣೆ : ಜೈಲುಗಳು ಮೂಲತಃ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತರೆದಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳು ನ್ಯಾಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿವೆ. ಜೈಲುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಾರದ ಕಾರಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಜೈಲುಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯೋಜನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶಿಕ್ಷಣ : ಸಮಾಜದ ಶೋಷಿತ ವರಗಳ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುವ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ INTERRIGHTSನೊಂದಿಗೆ ಅರಂಭವಾಯಿತು. ಈಗ ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್.ಇ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ನ್ಯಾಯ ಉದಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಯಸ್ಕರೂ ಓದಿ ತೀಳಿಯಬೇಕಾದ ಮರ್ಕುಳ ಪ್ರಸ್ತರೆ

Friedrich Naumann
STIFTUNG

FÜR DIE FREIHEIT

**Delegation of the European Union to India
5/5, Shantiniketan, New Delhi - 110 021**

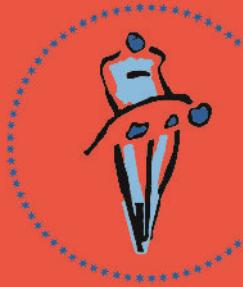
Phone: +91-11-66781919

Fax: +91-11-66781955

website: http://www.eeas.europa.eu/delegations/india/index_en.htm

This report has been produced with the financial assistance of the European Union. The European Union is made up of 27 Member States who have decided to gradually link together their know-how, resources and destinies. Together, during a period of enlargement of 50 years, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms. The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders.

The contents of this report are the sole responsibility of CHRI and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಹೃಮನ್ ರೈಟ್ಸ್ ಇನಿಷಿಯೇಟಿವ್

ನಂ. 55 ಎ, 3ನೇ ಮಹಡಿ, ಸಿದ್ದಾರ್ಥ ಚೇಂಬರ್ಸ್ - 1, ಕಾಲೂ ಸಾಯಾ, ನವ ದೆಹಲಿ - 110 016

ಫೋನ್ : + 91-(0)11 4318 0200, 2686 0523. ಫೌಕ್ಸ್ : + 91-(0)11 2682 4688

info@humanrightsinitiative.org; www.humanrightsinitiative.org

ಮುದ್ರಣ : ನವಕನಾಂಟಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 058